

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VII-1263/2024-II
Zagreb, 19. travnja 2024.

Na temelju članka 125. alineje 9. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), članka 87. alineje 1. u vezi s člankom 2. stavkom 1. i člankom 89. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst), te članka 96. stavka 1. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor ("Narodne novine" broj 116/99., 109/00., 53/03., 69/03., 44/06., 19/07., 20/09., 145/10., 24/11., 93/11., 120/11., 19/15., 104/15. i 98/19.), u postupku nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora, Ustavni sud Republike Hrvatske, polazeći od svojih općih nadzornih ovlasti, objavljuje

PRIOPĆENJE I UPOZORENJE sudionicima u izborima održanim 17. travnja 2024.

1. Upozorenjem broj: U-VII-1263/2024 od 18. ožujka 2024. (u daljnjem tekstu: Upozorenje od 18. ožujka 2024.) Ustavni sud Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) pravodobno je upozorio Predsjednika Republike Hrvatske, g. Zorana Milanovića (u daljnjem tekstu: Predsjednik Republike), da je njegovo kandidiranje na listi bilo koje političke stranke ili nezavisne liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor te isticanje njega kao kandidata za predsjednika Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) nespojivo s ustavnim položajem i ovlastima Predsjednika Republike, te načelom diobe vlasti.

Predsjednik Republike upozoren je da mora odmah podnijeti ostavku predsjedniku Ustavnog suda, ako se za vrijeme obnašanja dužnosti Predsjednika Republike kandidira za izbor zastupnika u Hrvatski sabor ili istupa u javnosti kao budući kandidat za predsjednika Vlade (točke 4. i 5. Upozorenja od 18. ožujka 2024.).

2. Ustavni sud pozvao je Predsjednika Republike i političku stranku Socijaldemokratsku partiju Hrvatske (SDP) da, uvažavajući stajališta iz Upozorenja od 18. ožujka 2024., odmah prestanu s aktivnostima koje su suprotne Ustavu, a Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske da, sukladno sa svojim ovlastima, osigura održavanje izbornog procesa u skladu s Ustavom, zakonima i njegovim obvezatnim uputama (točka 7. Upozorenja od 18. ožujka 2024.).

3. Ustavni sud naglasio je da će cijeli izborni proces parlamentarnih izbora, od njegovog raspisivanja do proteka roka iz članka 90. u vezi s člankom 88. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), biti pod strogim nadzorom Ustavnog suda te je upozorio na posljedice propisane člankom 89. Ustavnog zakona (točka 6. Upozorenja od 18. ožujka 2024.).

4. Ustavni sud primjećuje da je 20. ožujka 2024. Državno izborno povjerenstvo izdalo priopćenje klasa: 012-01/24-01/2, ur.broj: 507-02/01-24-16 u vezi s javnim istupima Predsjednika Republike u kojem je pozvalo Predsjednika Republike da se prilikom svojih medijskih istupa suzdrži od direktnog sudjelovanja u političkoj izbornoj promidžbi na strani bilo kojeg izbornog sudionika (odnosno koalicije).

Državno izborno povjerenstvo također je pozvalo sve sudionike izbornog postupka da, već od njegove prve faze, vode računa o odredbama izbornog zakona, obvezatnim uputama Državnog izbornog povjerenstva, kao i stajalištima Ustavnog suda.

5. Ustavni sud utvrđuje da je politička stranka Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP) postupala po Upozorenju od 18. ožujka 2024.

6. Međutim, Predsjednik Republike, i nakon početka izborne kampanje, sve do njezinog završetka, više je puta javno izjavio da neće poštovati Upozorenje od 18. ožujka 2024. i kontinuirano ga kršio svojim višekratno izrijekom ponovljenim izjavama "da on jest u kampanji" i to kao budući predsjednik Vlade, prezentirajući pri tome politički program i članove svoje buduće Vlade. Dakle, iako nije podnio ostavku na dužnost Predsjednika Republike, nastupao je kao kandidat za budućeg predsjednika Vlade.

Takvim izjavama i postupanjem Predsjednik Republike ne samo da nije poštovao Upozorenje od 18. ožujka 2024., već se stavio u položaj sudionika u parlamentarnim izborima u smislu članka 89. Ustavnog zakona, što on po svom ustavnom položaju dok je Predsjednik Republike ne može biti. Ustavni položaj Predsjednika Republike nespojiv je s položajem sudionika u izborima za Hrvatski sabor.

Ustavni sud ističe da su izborni postupci uvijek najvažniji test privrženosti istinskoj političkoj demokraciji koja je utjelovljena u Ustavu. Tijekom cjelokupne izborne kampanje Predsjednik Republike postupao je i suprotno članku 5. stavku 2. Ustava prema kojem je svatko dužan držati se Ustava i prava i poštovati pravni poredak Republike Hrvatske te je doveo u pitanje vladavinu prava i demokratski višestranački sustav kao najviše vrednote Ustava (članak 3.). Ustavni sud naglašava da Predsjednik Republike prije preuzimanja dužnosti pred predsjednikom Ustavnog suda polaže prisegu kojom se obvezuje na vjernost Ustavu.

7. Ustavni sud ponovno podsjeća da odgovornost za pravne posljedice ustavnopravno neprihvatljivih odluka snose njihovi donositelji.

Stoga, polazeći od svojih ustavnih ovlasti u postupku nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora, kao i svojih općih nadzornih ovlasti kao čuvara Ustava, Ustavni sud utvrđuje da se svojim izjavama i ponašanjem Predsjednik Republike, a da prethodno, u skladu s Upozorenjem od 18. ožujka 2024., nije podnio ostavku na dužnost Predsjednika Republike, doveo u poziciju da ne može biti ni mandatar za sastav buduće Vlade ni predsjednik Vlade.

Ustavni sud podsjeća da, u skladu s člankom 98. alinejom 3. Ustava, Predsjednik Republike povjerava mandat za sastavljanje Vlade osobi, koja na temelju raspodjele

zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru i obavljenih konzultacija, uživa povjerenje većine svih zastupnika. Stoga je očito da Predsjednik Republike ne može istodobno biti i kandidat za mandatara za sastav Vlade, jer se te dvije pozicije međusobno isključuju. Svako drukčije tumačenje ugrožava višestranački parlamentarni demokratski ustavni poredak i vladavinu prava.

Polazeći od navedenog, Ustavni sud upozorava sve sudionike izbora održanih 17. travnja 2024. da pri predlaganju budućeg mandatara za sastav Vlade moraju biti svjesni te činjenice. Ustavni sud o tome će, po potrebi, donijeti posebnu odluku.

8. Ustavni sud nakon Upozorenja od 18. ožujka 2024. do dana održavanja parlamentarnih izbora nije želio novim upozorenjima ili priopćenjima utjecati na volju birača. Stoga naglašava da ovim priopćenjem i upozorenjem, neovisno o ustavnopravno neprihvatljivom postupanju Predsjednika Republike te nepoštovanju Upozorenja od 18. ožujka 2024., ne dovodi u pitanje volju birača izraženu na izborima održanima 17. travnja 2024.

PREDSJEDNIK
dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.